

Kontrollkäik Paide Sotsiaaltöökeskuse kodutute öömajja

(1) Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 31.10.2014 etteteatamata Paide Sotsiaaltöökeskuse kodutute öömaja tegevust.

Paide Sotsiaaltöökeskus on Paide linna hoolekandeesutus, mille ülesandeks on mh sotsiaalteenuste osutamine.¹ Paide Sotsiaaltöökeskuse kodutute öömaja (edaspidi *öömaja*) asukoht on Aiavilja 13, Paide. Öömajas on 6 kohta ja teenust osutatakse igapäevaselt ajavahemikus kell 18.00 kuni 09.00. Öömajas oli kontrollkäigu ajal teenusel kaks klienti ning tööl üks töötaja.

Õiguskantsler ei ole varasemalt öömaja tegevust kontrollinud.

(2) Õiguskantsler kontrollis [õiguskantsleri seaduse](#) § 33 ja § 27 lg 2 alusel, kas öömajateenuse osutaja järgib isikute põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõtet. Kontrollkäigul pöörasid õiguskantsleri nõunikud erilist tähelepanu isikute põhiõiguste piiramisele öömajateenuse osutamisel.

(3) Kontrollkäigu raames külastasid õiguskantsleri nõunikud öömaja ruume ning vestlesid ringkäigu ajal öömaja töötajaga. Magamistubade kontrollimisel pöörasid õiguskantsleri nõunikud erilist tähelepanu nende sisustusele ning ruumide puhtusele. Kontrollkäigul vestlesid õiguskantsleri nõunikud öömajateenusel viibivate inimestega. Teenuse kasutajad avaldasid üldiselt rahulolu öömajas pakutavaga.

(4) Õiguskantsleri seisukoht

Kontrollkäigu tulemusel tuvastas õiguskantsler öömajas järgneva puudujäägi, millele ta soovib tähelepanu juhtida:

- ligipääs öömajale ei pruugi abivajajatele olla igal ajal tagatud (p 4.1).

4.1 Ligipääs öömajale

Kontrollkäigul öömajja selgus, et ligipääs öömajateenusele ei pruugi abivajajatele olla igal ajal tagatud. Täpsemalt toimub inimeste vastuvõtt öömajja ajavahemikus kell 18.00 kuni 22.00, misjärel lõppeb öömaja valvuri tööaeg. Öisel ajal, st ajavahemikus kell 22.00 kuni 09.00 ei tööta öömajas kedagi ning seetõttu ei ole inimestel öisel ajal võimalik öömajateenust kasutama asuda (öömaja uks on sel ajal lukustatud).

Paide Sotsiaaltöökeskuse juhataja selgitas kontrollkäigu järgselt, et Paide politseil on olemas Sotsiaaltöökeskuse töötajate telefoninumbrid ning vajadusel on võimalik öömajja pääseda ka öisel ajal. Selline teave ei olnud kontrollkäigu ajal öömajas (nt öömaja uksel) kättesaadav, mistõttu tõusetus küsimus, kuidas saab öömaja vajav inimene öisel ajal vajaliku teabe, kuidas öömajja pääseda.

Põhiseadus (PS) ei nimeta selgesõnaliselt isiku õigust eluasemele, kuid tagab PS § 28 lõikes 2 õiguse riigi abile puuduse korral. Selline abi peab katma inimese esmavajadused, sh vajaduse

¹ Vt täpsemalt [Paide Sotsiaaltöökeskuse põhimäärus](#) § 1.

eluasemele.² Riigikohus on leidnud, et kui inimesed jäetakse ilma esmavajaduste rahuldamiseks mõeldud abist, on nende inimväärikust alandatud.³

Sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 2 p 12 järgi on vältimatu sotsiaalabi piisavate elatusvahenditeta isiku olukorrale vastavad hädavajalikud sotsiaalhoolekandelised abinõud, mis tagavad vähemalt toidu, riietuse ja ajutise peavarju. SHS § 8 lg 2 alusel on sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmise korraldamine kohaliku omavalitsusüksuse ülesandeks. SHS § 4 lõike 3 kohaselt on vältimatut sotsiaalabi õigus saada igal Eestis viibival isikul ning seaduse § 28¹ lõike 3 järgi osutatakse vältimatut sotsiaalabi isikule seni, kuni ta ei ole enam elatusvahendite kaotuse või puudumise tõttu sotsiaalselt abitus olukorras.

Kuna Paide linnas on ainult üks vältimatu sotsiaalabi raames öömajateenust pakkuv asutus, ei ole sotsiaalhoolekande osutamise põhimõtetega kooskõlas olukord, kus öömajateenusele ligipääs on ajaliselt sedavõrd piiratud, et võib õigustamatult põhjustada öömajavõimaluseta isikute abita jäämise ja tuua kaasa nende inimväärikuse alandamise.

Seetõttu teeb õiguskantsler Paide Sotsiaaltöökeskusele soovitusel tagada öömajateenusele ligipääs ka öisel ajal, paigutades selleks vajaliku teabe teenusele saamise kohta öömaja uksele.

² Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. § 28, komm 6.10. Arvutivõrgus: <http://pohiseadus.ee/ptk-2/pg-28/>.

³ [RKPJKo 3-4-1-7-04, p 14.](#)